

Sempozyum Değerlendirmesi / Symposium Assessment

AKADEMİDE FELSEFE, HİKMET VE DİN SEMPOZYUMU

Zonguldak, 12- 13 Aralık 2013

Arş. Gör. Mustafa Selman TOSUN*

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından düzenlenen "Akademide Felsefe hikmet Din" başlıklı sempozyum etik ve estetik Değerler Kulübü'nün desteğiyle 12-13 Aralık tarihleri arasında Zonguldak'ta gerçekleştirildi. Titizlik ve ilmi ciddiyetle hazırlanmış program sekiz oturumda otuz tebliğ ve bu tebliğlere ilişkin müzakerelerin sunuldu. Altmışa yakın bilim adamının ve entelektüelin katıldığı sempozyum iki gün sürdü. Sempozyumda akıl-inanç ilişkisi, hikmet ve bilgelik, İslam Düşüncesinin yapısı ve yeni açılım imkânları, Dini ilimlerin felsefeye duyduğu ihtiyaç, İslam Düşüncesinde aklın yeri, felsefe- kelim ve mantığın özgünlüğü, İslam hukuku bağlamında hikmete yaklaşımlar, kriz anlarında felsefe, bir bilim olarak felsefenin İslam düşüncesinde belirginleşmesi ve Kur'an ve hikmet ilişkisi gibi külli konular yanında güncel bir sorun olarak felsefe ve felsefi ilimlerin ilahiyat fakültesindeki yeri ve önemi farklı disiplinlere mensup ilim adamlarınca tartışıldı.

Sempozyum açılış konuşmasını sempozyum başkanı ve Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bayram Ali Çetinkaya yaptı. Prof. Dr. Bayram Ali Çetinkaya açılış konuşmasında, felsefe- hikmet din'in aynı zamanda bilgi- düşünce- tefekkür anlamını da taşıdığını vurgulamanın yanı sıra hikmet arayışının anlamı, varlığı anlamlandırma ve büyük hayra ulaşma anlamında hikmeti, kaynağını vahiyden alan din ile kaynağı akıl olan felsefenin bütünlük arz ettiğini vurguladı. Sayın Dekan konuşmasına "De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Ancak akıl sahipleri Öğüt alır." (Zümer Suresi-9'uncu ayet) ile son verdi. Ardından Vali Sayın Ali Kaban, programın önemi ve şehre olan katkısı hakkında konuştu. Daha sonra Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut Özer, sempozyumun üniversite için önemini vurguladığı bir konuşma gerçekleştirdi. Zonguldak Barosu Başkanı Sayın İbrahim Kerem Ertem söz aldı. Son olarak ise Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Başkanı Sayın Burhan İNAN, sempozyumun öneminden ve Zonguldak için öneminden bahseden bir konuşma yaptı.

Açılış oturumunda, oturum başkanlığını Prof. Dr. Bayram Ali ÇETİNKAYA yaptı. İlk olarak Prof. Dr. Şafak URAL "Akıl ve İnanç" tebliğini sundu. Sayın Ural tebliğinde; akıl ve inanç konusunun felsefe- teoloji ilişkisine benzeterek hem aklın he de inancın tarih boyunca rekabet halinde olduğunu ama aklın inancı, inancın akli tamamladığını vurguladı. Ayrıca akıldan yoksun bir inancın fanatizme dönüşme olasılığı olduğunu; inançtan yoksun bir aklın ise ideolojik saplantılara dönüşebileceğini, günümüz dünyasına uyum sağlamanın yolunun ise felsefe ve teolojinin birlikte oluşturacağı bir perspektif olduğunu söyledi. Açılış oturumunda inci olarak Prof. Dr. Ahmet İNAM "Sofia, Hikmet ve Bilgelik" başlıklı tebliğini sundu. Sayın İnam tebliğinde ilk olarak, kültür kavramını bir toplum hayat tarzı ve yaşam biçimi olarak

* Bülent Ecevit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, İslam Felsefesi Anabilim Dalı

tanımladı. Kültür toplumların dilini, düşünüş biçimini, felsefesini, folklorunu oluşturacağına ve kültürün oluşması için belli bir coğrafyaya ihtiyaç duyduğundan bahsetti. Bir kültürün yaşayabilmesi için öncelikle doğayı ardından ilişkide olduğu toplumlari ve son olarak da kendini yenmesi gerektiğini ifade etti. Ardından kültür toplumsal anlamda her soruna ve toplumsal anlamda kendine has yenilikler üretir. Bu anlamda kültür kendini yaşama tabanında ifade eder. Yaşama tabanında kendini ifade edebilen kültürler ise “kültür canı” yani yaşam enerjisine sahiptir. Tüm bunların sonucu olarak ise kültür canının en yüksek anlamda ifadesini ve temsilini ise bilgelik içermektedir. Sayın İnam sözlerine ise; Bir kültürü doruğuna çeken şey, ardına düştüğü bilgelik arayışı olduğunu vurgulayarak son verdi. Prof. Dr. Murtaza KORLAELÇİ “Hikmet- Felsefe” başlıklı tebliğinde hikmetin Kur’anî bir kavram olduğu, hadislerde de bu kavramın geçtiği ve bu anlamda gerçek felsefe ile gerçek din arasında hiçbir zaman çatışma ve tenakuz görülemeyeceği, özelde ise İlahiyat fakültelerindeki felsefe ve felsefe ile ilişkili derslerin kaldırılması gerektiği ama bu derslerin içerik olarak yeniden ele alınıp daha nitelikli hale getirilmesi gerektiğine dikkat çekti. Açılış oturumunun son konuşmasını “el- Ulûmul- Felsefiyye: İslam Entelektüel Geleneğinde Felsefenin Bilim Olarak Kavranışı Üzerine” adlı tebliği ile Prof. Dr. İlhan KUTLUER sundu. Sayın Kutluer tebliğinde bilimsel zihniyetin İslam Düşünce tarihi boyunca var olduğunu ve bu zihniyet, İslam entelektüel geleneğinin kurucu unsurlarından biri olan ‘el-Felsefe’ altında metodik şekilde geliştiğini vurguladı. Ayrıca Sayın Kutluer, felsefeden hareketle metafizik- bilim ve etik bilim ilişkileri hakkında yeni bir bakış açısı geliştirmemiz gerektiğini vurguladı.

Birinci oturumun başkanlığını Prof. Dr. İlhan Kutluer yaptı. Bu oturumunda ilk olarak Prof. Dr. Ömer Mahir ALPER “Dini İlimlerin Meşruiyet Kaynağı Olarak Felsefe” başlıklı tebliğinde dini bilginin ve dini ilimlerin farklı şekillerde ele alınmasına rağmen varlık-bilgi bağlamında bütüncül bir yaklaşımla ele alındığını, dinin akıl; dini bilginin akli bilgi; dini ilimlerinde akli ilimler üzerinden temellendirildiğini vurguladı ve bu durumu Gazali ve Farabi gibi iki büyük mütefekkir/âlim örnekleri üzerinden açıkladı. İkinci olarak Prof. Dr. Turan Koç “İslam Düşüncesinin Yeni Açılım Alanları” başlıklı tebliğinde, İslam Düşüncesinin düşünceden sanata, sanatta felsefeye kadar farklı alanlarda eserleri aynı varlık tasavvuru çerçevesinde ürettiğini; bununla birlikte modern çağda Müslümanların karşısında güçlü paradigmlar olduğunu ve bu paradigmları ancak rakiplerini tanıyarak onların fikirlerini, düşüncelerini kendi fikir ve düşünceleri ile sentezleyerek yenebileceğini ve bu vesile ile yeni bir düşünce çığırını açabileceğini ifade etti. Bu oturumda son olarak Prof. Dr. İlyas ÇELEBİ “Temel İslam Bilimlerinin Bilgi Sürecinde Yeri” başlıklı tebliğinde Kur’an’ın lafızlardan oluşmuş ibareler bütünü olduğunu bu anlamda Kur’an’da mefhum ve mantığın bir arada olduğunu bu yüzden de Kur’an’ı tefsir ve te’vil yöntemleri ile açıklamak gerektiğini, tüm bu yöntemleri uygulamak ve bir sonuca ulaşmak için akıl ve duyulara ihtiyacımız olduğunu vurgulayarak ulaşıyor: “Akıl Olmadığı zaman din de bilim de hiçbir şeydir.”

İkinci oturumun başkanlığını Prof. Dr. Murtaza KORLAELÇİ yaptı. İlk konuşmacı Prof. Dr. Celal TÜNER “Deneyimlenen Felsefe ve İlahiyat Sorunu” başlıklı tebliğinde felsefenin bir deneyim olduğunu ve bu deneyim yolu ile hayatı nasıl kavrayabileceğimizi ve ilahiyat programının nasıl olması gerektiğini sorular eşliğinde bu sorunlara olası cevapları tüm yönleri ile soruşturan Sayın TÜNER, sorunun temelinde sorulara felsefi/felsefece cevaplar vermemekte olduğunu ifade etmiştir. Ardından Prof. Dr. Cağfer KARADAŞ “Felsefesiz Kalam’ın İmkânı” başlıklı tebliğinde Kalam ilminin hangi tarihsel şartlarda doğduğunu,

Kelam ile Felsefe'nin karşılaşmasını ve doktrinel olarak felsefenin kelam'ı; Kelam'ın felsefeyi nasıl ve hangi boyutlarda etkilediğini tarihten örnekler vererek açıkladı. Ardından Prof. Dr. İsmail KÖZ "Felsefe ve Mantık'ın İlahiyat Eğitimindeki Yeri ve Önemi" başlıklı tebliğinde dini ilimlerin anlaşılmasının akla ve aklın verilerine bağlı olduğunu, felsefe sorular sorarak düşünce üretirken mantık ise bu soruların anlamlı ve akli olması için sınırlar çizdiğini söyleyen Sayın KÖZ buradan hareketle ilahiyat fakültelerinde felsefenin ve mantık ilminin düşünce üretmedeki önemine dikkat çekti. Bu oturumda son konuşmacı olan Doç. Dr. Şamil ÖÇAL "Felsefe Bölümlerinde İslam Felsefesi Öğretmek" başlıklı tebliğinde içinde bulunduğumuz kültür ortamında felsefe eğitimi özelde ise İslam felsefesi eğitiminin yetersiz ve verimsiz olduğunu ifade etmiştir. Sayın ÖÇAL'a göre bunun nedeni Batı felsefesi ile İslam felsefesini birer rakip olarak görüp İslam felsefe geleneğini bu anlamda göz ardı etmekten kaynaklanmaktadır. Bu anlamda Sayın ÖÇAL'a göre çözüm yolu; her felsefi geleneği, bir miras olarak, bir birimdir ve bu anlamda felsefi donanıma sahip olan/olmak isteyen herkes bu mirası almalıdır. Bu noktada İslam felsefesi ile batı felsefesi birbirine zıt, birbirini iten gelenekler olarak görülmemeli. Çünkü her iki gelenekte birbirini zenginleştirip birbirini anlamlandırabilir.

Üçüncü oturumun başkanlığını Prof. Dr. Turan KOÇ yaptı. Bu oturumda ilk konuşmacı olan Dilaver GÜRER "Tarihsel Hakikat-i Muhammediye Anlayışı" başlıklı tebliğinde Hakikat-i Muhammediye kavramını sufilerce nasıl tanımlandığını, Hakikat-i Muhammediye teorisini benimseyen sufiler ve görüşleri son olarak ise Hakikat-i Muhammediye kavramını eleştiren zahir ulemanın görüşlerinin ele almıştır. Ardından Prof. Dr. Hüsamettin Erdem "Kur'an'da Hikmet ve Hakim Kavramı" tebliğinde Kur'an'ın pek çok yerinde hikmet kavramının geçtiğini ve bu kavramın tam ve eksiksiz olana duyulan bir özlemi vurguladığını, Hakim kavramı ile ise hikmetin tamamına sahip tek bir varlığın olduğu ki bu varlığında tüm noksanlıklardan münezzehe olan Allah olduğunu ifade etmiştir. Yrd. Doç. Dr. Osman KABAKÇILI ise " Kuşeyri'nin Hikmet Kavramına Yaklaşımı" tebliğinde Kuşeyri'nin hikmet kavramını çok boyutlu olarak ele aldığını ve bu analizleri çerçevesinde hikmet kavramına marifetullah; manevi terakki anlamlarını yüklemiştir. Ayrıca Sayın KABAKÇILI, Kuşeyri'nin hikmet kavramını ahlak bağlamında sıklıkla işlediğine işaret etmiştir. Daha sonra Prof. Dr. Adnan ASLAN "Kriz Döneminde Felsefe" başlıklı tebliğinde sosyal anlamda yıkıcı etkiler ve krizler ile varlığını hissettiren Batı medeniyetinin sahil düşünceden uzaklaştığı için bir buhranla karşı karşıya kaldığı vurgulanmakta ve bu krizden kurtulmanın yolunun aydınlanmanın akılcı ve bilimci düşünme tarzı yerine varlığı esas alan ve varlıkla hemhal olmanın halidir. Ayrıca Sayın ASLAN, bu yanılsamaları Kant, Nietzsche, Heidegger gibi dönemlerine damga vurmuş filozoflardan örneklerle açıklamıştır. Bu oturumun son konuşmacısı olan Yrd. Doç. Dr. Ahmet Erhan Şekerci "Akademide Felsefi Dini(Teoloji) Derslerinin Birlikteliği: Oxford Üniversitesi Humanities Örneği" başlıklı tebliğinde Oxford üniversitesinin bazı özel şartlarını zikrederek bu üniversitede kültür, dil, bilinç, inanç, geleneğin birbirine girift bir şekilde yaşadığını göstermekle felsefe ve din arasında asla kopmaz bir bağ olduğunu ve bu iki düşünce sisteminin birlikte sunulmasının zorunluluğunu vurguladı.

Değerlendirme oturumunun başkanlığını Prof. Dr. İlyas ÇELEBİ yaptı. Sayın ÇELEBİ, İslam Düşüncesinin dallarını oluşturan felsefe, kelam ve tasavvuf benzer bilgi kaynaklarından hareket etmelerinden dolayı her alanın ortak bir kavram dünyasına sahip olduğunu vurguladı. Ardından ilk olarak Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ; ilimin hür ortama ihtiyaç duyduğunu, ilmin ancak

hür ortamda yapılabileceğini, Türkiye’de meşrutiyetten bu yana din dili ve felsefe dili geliştirilemediğinden, bu eksikliğin sadece İlahiyat fakültelerinde değil tüm sosyal bilimlerde bulunduğunu ifade etti. Sayın Kemikli devamla, bu tür sempozyumların akademide özgür düşünce ortamı oluşturduğunu ve bu tür organizasyonların devam etmesinin kendisini umutlandırıldığını sözlerine ekledi. Prof. Dr. Şafak URAL, kültür ve medeniyet ayırımına dikkat çekerek, kültürün coğrafyaya bağlı olmasına rağmen; medeniyetin oluşması ise üç esası, sanat; ahlak ve bilim, gerçekleştirmiş olması gerektiğini ifade etti. Ardından yaşadığımız dünyada Batı medeniyetinin hâkim olduğunu söyleyerek bu medeniyeti aşmanın yolunun sanat, ahlak ve Bilimi evrensel boyutlara taşımının gerektiğini ifade etti. Prof. Dr. Ahmet İNAM, Hikmet’in sadece ahlaka indirgenmemesi gerektiğini söyleyerek, hikmetin hakikat ve ahlak boyutunun olduğunu vurguladı. Hikmet’i arayışı felsefe, sanat, hayatı yaşayarak da yapılabileceğini söyleyerek Hikmet’in sadece felsefe indirgenmemesi gerektiğini ifade etti. Hikmet arayışının mana yolundan geçtiğini ifade eden Sayın İNAM, Hikmet’in dünya sahnesinden çekildiğini çünkü hikmetin kurallardan öte manaya sahip olduğunu söyleyerek hikmeti yüreğimizde duyabileceğimizi ve hikmetin bir ateş olduğunu söyledi. Prof. Dr. Murtaza KORLAELÇİ, felsefe yapabilmek için felsefe tarihinin zorluğuna vurgu yaparak, hikmet arayışının gerekliliğine, hikmetin siyasetten bağımsız özgün ortamlarda yapılabileceğini vurgu yaptı. Prof. Dr. Bayram Ali ÇETİNKAYA, sempozyum başlığında yer alan “akademi” ifadesinin dar anlamıyla günümüz üniversitelerine ile sınırlı olmadığını bu kavramın Platon’un “akademia”sına kadar götürülmesi gereğinden hareket ederek güncelin sınırlılığında arındırıldığını ifade etti. Sayın ÇETİNKAYA, asıl sorunun eğitim felsefesi ve zihniyetinin olmamasından kaynaklandığını söyleyerek çözümün güncelin yıpratıcılığından sıyrılmış hakikate yönelik felsefi bir düşünce olduğunu ifade etti. Sempozyum sonuç bildirisinde ise sempozyumun güncelin ötekileştirici, dışlayıcı ve parçalayıcı tutumundan uzak felsefe, hikmet ve din gibi külli kavramlar etrafında yapılan yüksek bir tefekkür faaliyeti olduğu vurgulandı.

Zorlu kış şartlarında gerçekleştirilen “Akademide Felsefe, Hikmet ve Din” başlıklı sempozyum her biri bir sempozyum oluşturacak oturum başlıklarına sahip olmasına rağmen her alanda Türkiye’nin önde gelen akademisyen ve entelektüelleri sayesinde bu zorluğu aştı. Kısıtlı zaman dilimleri ve zorlu hava koşulları nedeniyle oluşan aksiliklere rağmen güzel bir sempozyum gerçekleşti. Külli konular üzerinde gerçekleşen bu sempozyumun ilerleyen günlerde ve aylarda yeni sempozyumlara, panellere vesile olacağını düşünüyorum. Son olarak yakın bir zamanda sempozyumdan esinlenerek hazırlanan ve sempozyum ile aynı adı taşıyan eserin çıkacağını ifade ederek sözlerime son veriyorum.

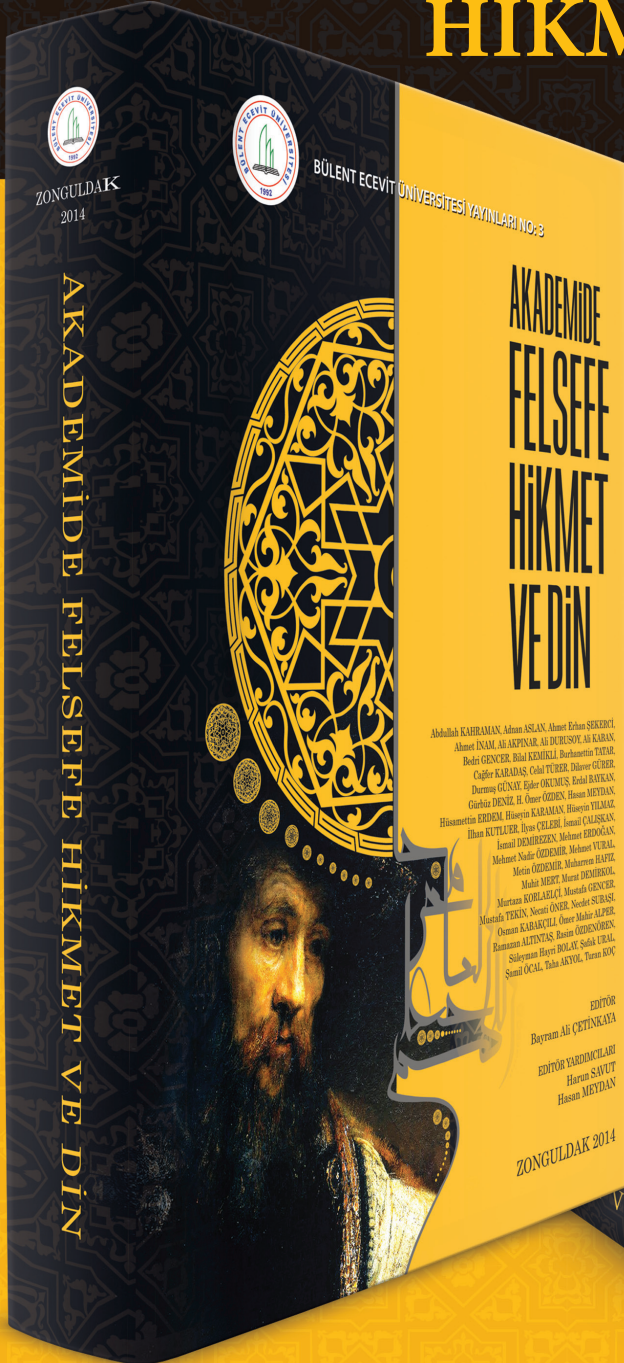

Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları No: 3

“AKADEMİDE FELSEFE HİKMET VE DİN”

ZONGULDAK
2014

AKADEMİDE FELSEFE HİKMET VE DİN

BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI NO: 3

AKADEMİDE
FELSEFE
HİKMET
VE DİN

Abdullah KAHRAMAN, Adnan İSSEK, Ahmet Erhan SERKEÇ
Ahmet İNAN, Ali AKPAKIR, Ali BURUNSOY, Ali KARAN
Baki GENÇER, Bilal KEMİRLİ, Burhanettin TÜRER
Çelbi KARADAĞ, Cahit TÜRER, Dilek TÜRER
Dursun GÜNAY, Eder ÖZDEMİR, Enal BAYKAN
Gökçe DENİZ, H. Ömer ÖZDEMİR, Hasan MEYDAN
Hüsnürettin ERDEM, Hüsnü KARAMAN, Hüsnü YERLİK
İbrahim KUTLUER, İlyas ÇELİK, İsmail YILMAZ
İsmail DEMİREZER, Mahmut ERDOĞAN
Mehmet Nade GÖDEMİR, Mehmet YERLİK
Mehmet Akif GÖDEMİR, Mehmet YERLİK
Mehmet MERT, Mehmet GÖDEMİR
Mustafa KOBLARLI, Mustafa GÖDEMİR
Mustafa YERLİK, Necmi ÖNER, Necmi SEBASTİ
Özcan KARAKILIÇ, Ömer Mahir ALPER
Flaminio ALTINTAŞ, Hasan GÖDEMİR
Süleyman Bayraktar BİLAL, Söğüt YERLİK
Sümit ÖCAL, Taha AKYOL, Turan BÖK

EDİTÖR
Boyrum Ali ÇETİNKAYA
EDİTÖR YARDIMCILARI
Harun SAVUT
Hasan MEYDAN

ZONGULDAK 2014

Toplam 536 sayfa
20x28 cm ebadında
Sıvama sert kapak
İplik dikiş ciltli
Kuşe kağıt

